

Teknik & MiljøDahlsvej 3
4220 Korsør

Tlf.: 58 57 36 00

lagaa@slagelse.dk
www.slagelse.dk

Restaurering af fire sammenhængende delstrækninger fra Bjerge Ås udspring.

Baggrund for projektet

Slagelse Kommune er gennem Regionplanen forpligtet til at forbedre vandløbskvaliteten i Kommunens vandløb med henblik på at leve op til de fastlagte målsætninger. Desuden er der i Miljømålsloven fastsat en tidsfrist for opfyldelse af målsætningen om god økologisk tilstand i vandløbene senest i år 2015. Slagelse Kommune arbejder aktivt frem mod en opfyldelse af de gældende målsætninger, samt at sikre kontinuitet i vandløbssystemet.

Sagsid.: 2010-001057

Dato: 30. juni

Kontaktperson:

Lars Gaarn

Dir.tlf.: 58573329/40122797

EAN nr.: 5798007388331

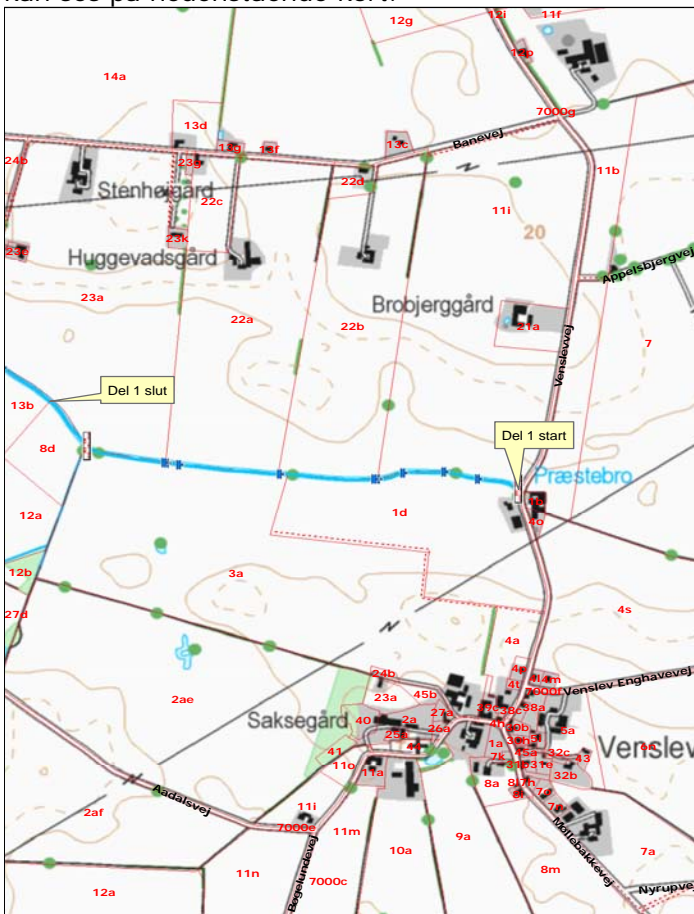
I den forbindelse ønsker Slagelse Kommune, at forbedre de fysiske forhold i det offentlige vandløb Bjerge Å ved at udføre et restaureringstiltag på 4 sammenhængende delstrækninger, herunder nedlæggelse af en faunaspærring. Vandløbsstrækningerne er præget af vekslende faldforhold og størstedelen af strækningerne har ringe fysisk variation. Specielt er bundforholdene præget af tidligere tiders hårdhændede vedligeholdelse, og det vurderes, at en indsats vil kunne give vandløbet et betydeligt løft. Vandløbet har en DVFI værdi mellem 3-4 og opfylder derfor ikke målsætningen om en faunaklasse på 5. Vandløbet har potentiale som opvækstvand og gydevand for ørred. Der sigtes direkte mod, at styrke vandløbets naturlige ørredbestand, med henblik på at etablere en selvproducerende bestand. Sideløbende er målet, at der sikres en god økologisk tilstand på de konkrete delstrækninger, såvel som i hele vandløbssystemet. Bjerge Å er en del af Vårby Å og er største tilløb til Tude Å. Der sigtes efter at bevare vandføringsevnen og ikke at forringe afstrømningsforholdene væsentligt.

- Restaureringens første delstrækning starter ved Bjerge ås udspring ved Præstebro nord for Venslev og slutter 1027 m. nedstrøms.
- Delstrækning 2 starter umiddelbart nedstrøms første dels afslutning dvs. i station 1027 og slutter ca. i station 1850 umiddelbart syd for Røragergård.
- Delstrækning 3 er en ca. 3.1 km. lang strækning beliggende syd for Høve. Restaureringen af denne delstrækningen har været i høring i år 2009 og er allerede godkendt af høringsberettigede og berørte lodsejere. Projektet udføres som oprindeligt beskrevet i tidligere godkendt projekt og sendes derfor ikke til fornyet høring.
- Faunaspærringen som nedlægges og udjævnes er beliggende i station 7490 nordøst for Lyngbygaard.

Projektbeskrivelse

Forbedring af fysiske forhold i Bjerge Å udspring del 1, Station 0-1027

Projekt udføres på matriklerne 1d og 3a Venslev by, Venslev samt 11i, 22b, 22a og 23a Hyllested by, Hyllested og 8d, Sdr. Bjerge By, Sdr. bjerge. Udførelsen af projektet sker efter aftale med de respektive lodsejere. Projektets udstrækning kan ses på nedenstående kort:

Delstrækning 1 forventes forbedret med følgende virkemidler:

- Ny vandløbsbund
- Udlægning af skjulesten
- Plantning af skyggegivende bredvegetation
- Etablering af gydebanker
- Etablering af midlertidigt sandfang

Vandløbsbund

Bunden vil blive forbedret med udlægning af gydegrus. Der opgraves, hvor det er nødvendigt, slam og sand. Dernæst udlægges en ny stenbund på hele strækningen i samme lagtykkelse som afgravet. Bundblandingen vil bestå af 75 % nødesten (16-32 mm.), 20 % singels (32-80 mm.) og 5 % ærtesten (8-16 mm.).

Skjulesten

Der vil blive udlagt skjulesten i hele delstrækningen. Skjulestenene vil variere mellem 100-200 mm. i diameter med ca. 3 sten per m². Det er, hvad der erfaringsmæssigt passer bedst til mindre vandløb. Skjulesten er afgørende for ørrederes muligheder for opvækst. Stenene giver samtidigt andre positive sideeffekter. De er substrat og lægivende for både planter og vandløbsinsekter. Stenene giver også større omrøring i vandet og dermed forbedrede iltforhold i vandløbet.

Plantning af skyggegivende bredvegetation

Det påtænkes at plante træer forskellige steder langs vandløbet. Træerne vil bestå af hjemmehørende arter som eksempelvis rødæl, tjørn og vildæble. De vil blive plantet i små grupper, hvor det synsmæssigt ser mest naturligt ud. Træerne giver skygge til vandløbet og vil hjælpe med at holde temperaturene nede i varme perioder. Træerne udskygger også til en vis grad plantevæksten, hvilket har positive effekter, idet det hæmmer voldsom grødevækst, der kan give afvandsproblemer.

Etablering af gydebanker

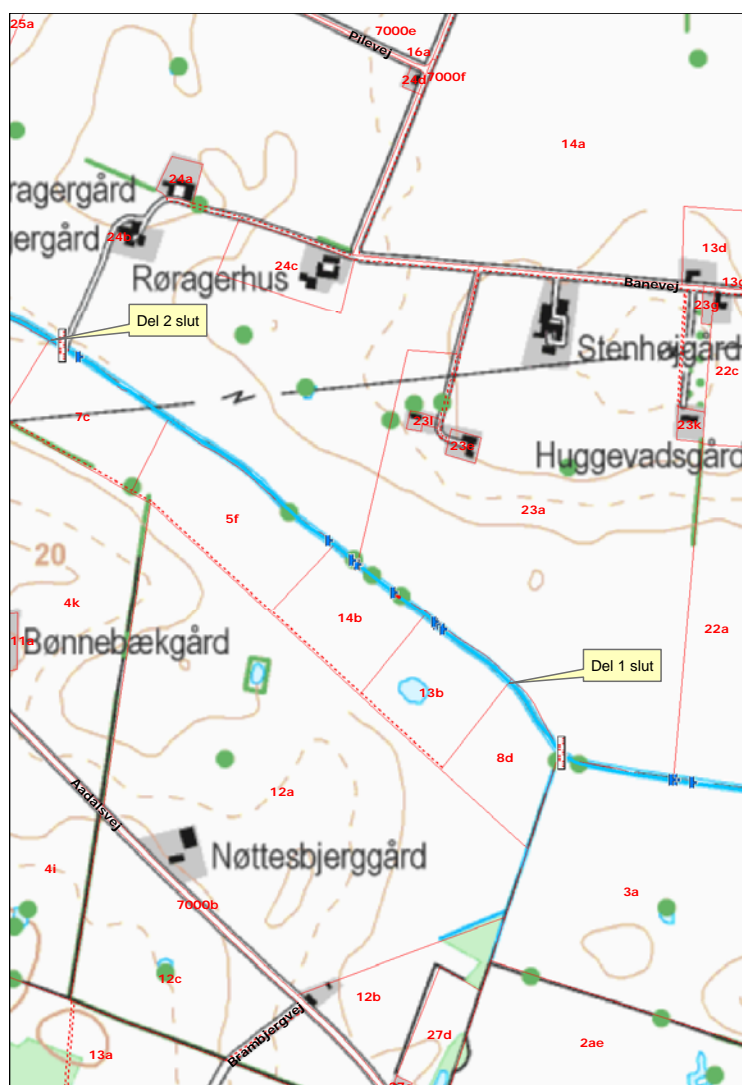
Hvor der er egnede faldforhold, vil der blive udlagt gydebanker. Gydebanker er en forudsætning for, at ørreder kan gyde succesfuldt, og dermed opretholde en naturlig bestand. Gydebankerne udlægges ikke kun med det formål, at skabe gydepladser for ørred, men også for at skabe mere variation til generel gavn for vandløbsfaunaen. Gydebankerne udlægges således, at afstrømningen påvirkes så lidt som muligt og således, at afstrømningen kun påvirkes i minimal grad. Der udlægges et tæppe af gydegrus i vandløbets fulde bredde og en længde af ca. 20 meter (hvor forholdene tillader dette, ellers kortere).

Etablering af sandfang

Der vil i projektperioden blive etableret et sandfang i station 1027. Sandfanget beskytter vandløbet nedstrøms mod sand og mudderflugt under projektfasen. Ved projektets afslutning vil sandfanget i station 1027 blive tømt og vandløbet genetableret. Sandfang er at betragte som en midlertidig foranstaltning.

Forbedring af fysiske forhold i Bjerge Å udspring del 2, Station 1027-1850.

Projekt udføres på matriklerne 23a og 23b Hyllested by, Hyllested og 13b, 14b, 5f og 7c Sdr. Bjerge By, Sdr. bjerge. Udførelsen af projektet sker efter aftale med de respektive ejere. Projektets udstrækning kan ses på nedenstående kort:

Delstrækning 2 forventes forbedret med følgende virkemidler:

- Ny vandløbsbund
- Udlægning af skjulesten
- Plantning af skyggegivende bredvegetation
- Etablering af gydebanker
- Etablering af sandfang

Vandløbsbund

Bunden vil blive forbedret ved først at afgrave slam og sand i ca. 20-30 cm. Dernæst udlægges en ny stenbund på hele strækningen i samme lagtykkelse som afgravet. Bundblandingen vil bestå af 80 % nøddesten (16-32 mm.), 20 % singles (32-80 mm.) og ærtesten (8-16 mm.).

Skjulesten

Der vil blive udlagt skjulesten i hele delstrækningen. Skjulestenene vil variere mellem 100-200 mm. i diameter med ca. 3 sten per m². Det er hvad, der erfaringsmæssigt passer bedst til mindre vandløb. Skjulesten er afgørende for ørreders muligheder for opvækst. Stenene giver samtidigt andre positive sideeffekter. De er substrat og lægivende for både planter og vandløbsinsekter. Stenene giver også større omrøring i vandet og dermed forbedrede iltforhold for alt levende i vandløbet.

Minislyngning

Der vil på udvalgte og aftalte lokaliteter, blive udlagt en mindre bunke gydegrus i den ene side af vandløbet, samtidigt med der skræbes lidt af brinken i den modsatte side. Vandløbet vil så slynge sig en lille smule nede i vandløbsprofilen. Målet er at opnå større fysisk variation og dermed levesteder for en større mangfoldighed af dyr og planter.

Plantning af skyggegivende bredvegetation

Det påtænkes at plante træer forskellige steder langs vandløbet. Træerne vil bestå af hjemmehørende arter som eksempelvis rødæl, tjørn og vildæble. De vil blive plantet i små grupper, hvor det synsmæssigt ser mest naturligt ud. Træerne giver skygge til vandløbet og vil hjælpe med at holde temperaturen nede i varme perioder. Træerne udskygger også til en vis grad plantevæksten, hvilket har positive effekter, idet det hæmmer voldsom grødevækst, der kan give afvandingsproblemer.

Etablering af gydebanker

Hvor der er egnede faldforhold, vil der blive udlagt gydebanker. Gydebanker er en forudsætning for, at ørreder kan gyde succesfuldt og dermed opretholde en naturlig bestand. Gydebankerne udlægges ikke kun med det formål, at skabe gydepladser for ørred, men også for at skabe mere variation til generel gavn for vandløbsfaunaen. Gydebankerne udlægges således, at afstrømningen påvirkes så lidt som muligt og det vurderes at afstrømningen kun påvirkes i minimal grad.

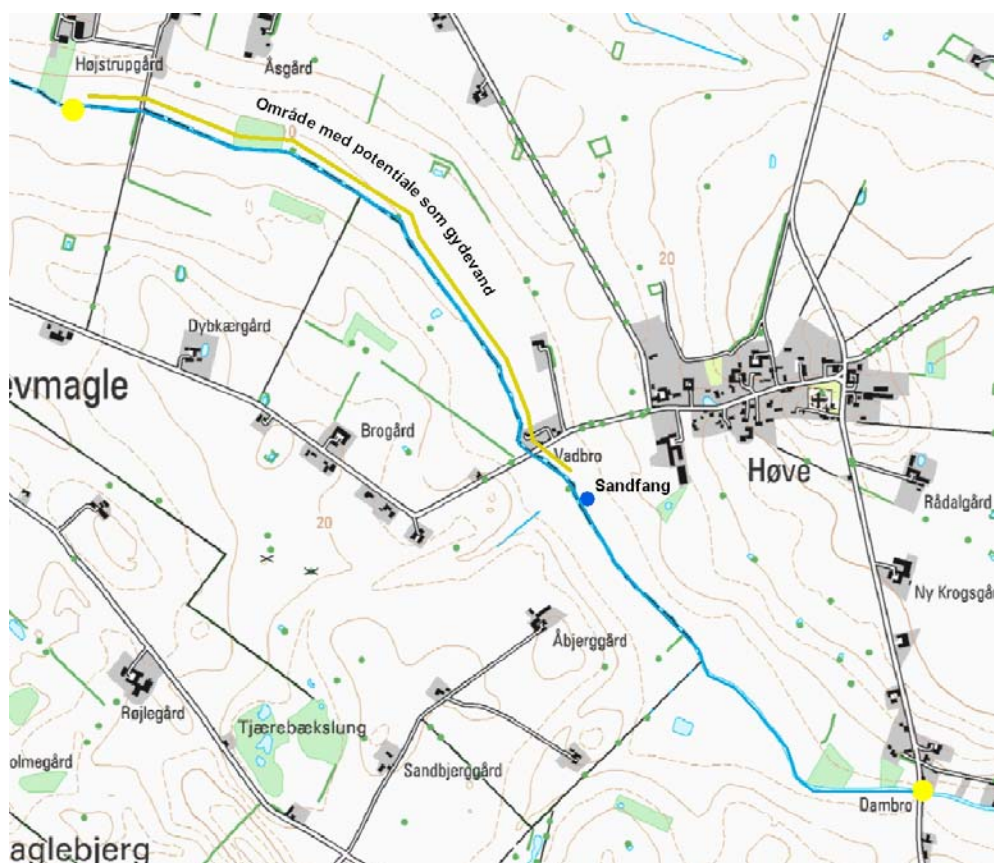
Der udlægges et tæppe af gydegrus i vandløbets fulde bredde og en længde af ca. 20 meter (hvor forholdene tillader dette, ellers kortere).

Etablering af sandfang

Der vil i projektperioden blive etableret et sandfang i station 1850. Sandfanget beskytter vandløbet nedstrøms mod sand og mudderflugt under projektfasen. Ved projektets afslutning vil sandfanget blive tømt og vandløbet genetableret. Sandfang er at betragte som en midlertidig foranstaltning.

Forbedring af fysiske forhold i Bjerge Å udspring del 3, ved Høve, Station 1136-4419.

Projekt udføres på matriklerne 6i, 8b, 12i, 13b, 14a, 15a, 27b, 28b, 42b, 42k, 42i, 42p 42f og 42a, Høve By, Høve og 4a, 4b, 4d, 23a, 21a, 21b og 22c, Eggeslevmagle By, Eggeslevmagle samt 2a Oreby By, Høve. Udførelsen af projektet sker efter aftale med de respektive ejere. Projektets udstrækning kan ses på nedenstående kort:

Delstrækning 3 forventes forbedret med følgende virkemidler;

- Ny vandløbsbund
- Udlægning af skjulesten
- Plantning af skyggegivende bredvegetation
- Etablering af gydebanker
- Etablering af sandfang

Vandløbsbund

Bunden vil blive forbedret ved først at afgrave slam og sand i ca. 20-30 cm. Dernæst udlægges en ny stenbund på hele strækningen i samme lagtykkelse som afgravet. Bundblandingen vil bestå af 80 % nøddesten (16-32 mm.) og 20 % singels (32-80 mm.). Dette er mest udtalt på strækningen opstrøms Vadbro. Primært på denne strækning oprenses den bløde bund og erstattes af fast bund ved udlægning af grus. Der oprenses og udlægges ny bund på flere delstrækninger svarende til ca. 1 km.

Skjulesten

Der vil blive udlagt skjulesten i hele delstrækningen. Skjulestenene vil variere mellem 100-200 mm. i diameter med ca. 3 sten per m². Det er, hvad der erfaringsmæssigt passer bedst til mindre vandløb. Skjulesten er afgørende for ørrederes muligheder for opvækst. Stenene giver samtidigt andre positive sideeffekter. De er substrat og lægivende for både planter og vandløbsinsekter. Stenene giver også større omrøring i vandet og dermed forbedrede iltforhold for alt levende i vandløbet.

Plantning af skyggegivende bredvegetation

Det påtænkes at plante træer forskellige steder langs vandløbet. Træerne vil bestå af hjemmehørende arter som eksempelvis rødæl, tjørn og vildæble. De vil blive plantet i små grupper, hvor det synsmæssigt ser mest naturligt ud. Træerne giver skygge til vandløbet og vil hjælpe med at holde temperaturen nede i varme perioder. Træerne udskygger også til en vis grad plantevæksten, hvilket har positive effekter, idet det hæmmer voldsom grødevækst, der kan give afvandingsproblemer.

Etablering af gydebanker

Hvor der er egnede faldforhold, vil der blive udlagt gydebanker. Gydebanker er en forudsætning for, at ørreder kan gyde succesfuldt og dermed opretholde en naturlig bestand. Gydebankerne udlægges ikke kun med det formål, at skabe gydepladser for ørred, men også for at skabe mere variation til generel gavn for vandløbsfaunaen. Gydebankerne udlægges således, at afstrømningen påvirkes så lidt som muligt og det vurderes, at afstrømningen kun påvirkes i minimal grad. Der udlægges et tæppe af gydegrus i vandløbets fulde bredde og en længde af ca. 20 meter (hvor forholdene tillader dette, ellers kortere). Der udlægges 12-15 gydebanker primært på strækningen mellem Højstrupgård og umiddelbart opstrøms Vadbro. På denne strækning er faldforholdene bedst.

Etablering af sandfang

Der vil i projektperioden blive etableret et sandfang i station 2450. Sandfanget beskytter vandløbet nedstrøms mod sand og mudderflugt under projektfasen. Dette sandfang er en permanent sikring mod sand og mudderflugt og vil ikke blive fjernet igen. Der vil i projektfasen blive gravet endnu et sandfang i station 4450. Ved projektets afslutning vil dette sandfang blive tømt og vandløbet genetableret. Sandfang er at betragte som en midlertidig foranstaltning.

Etablering af vanding

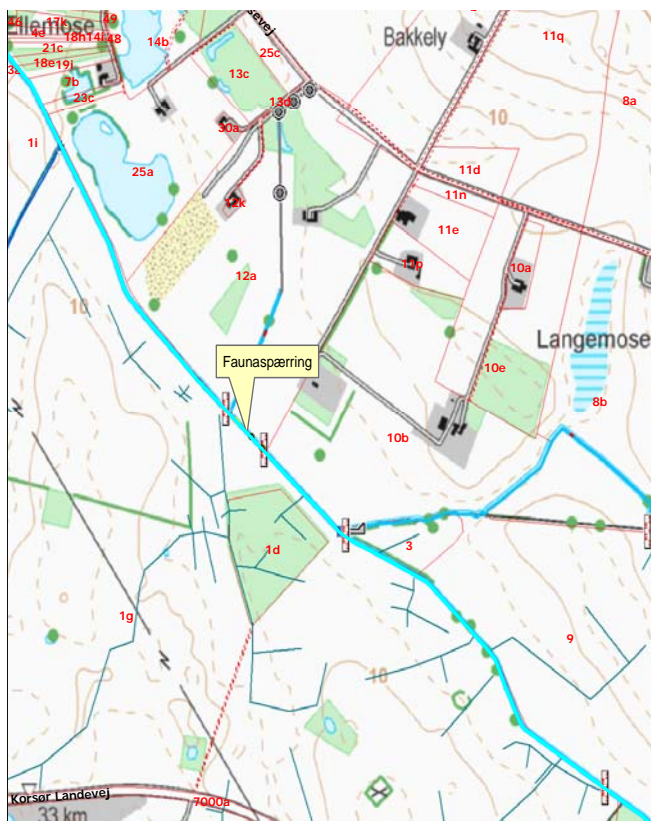
Der etableres en vanding til heste på matr. 4d Eggeslevlille By, Eggeslevmagle. Vandingen placeres således, at der skal afgraves mindst muligt materiale. Det opgravede materiale planes ud omkring vandingen. Lodsejer er forpligtet til for egen regning at etablere nyt græsdække på stedet. Vandingen etableres for at forhindre nedtrampning af brinker.

Forbedring af fysiske forhold i Bjerge Å udspring del 4, spærring nedlægges, station 7490.

Faunaspærring

Som det ses på nedenstående billede er åen opstemt. Nedlæggelse af spærringen er en forudsætning for opstrøms vandring af fisk og vandløbsinsekter. Spærringen genetablerer forbindelse fra Bjerge ås udspring til Tude ås udløb i Musholm Bugt.

Projektets udstrækning kan ses på nedenstående kort:

Evaluering af projekt

Umiddelbart forud for projektets gennemførelse, udtages der faunaprøver, til bestemmelse af DVFI, og der gennemføres en elbefiskning. Disse undersøgelser følges op af undersøgelser efter hhv. 1, 2 og 5 år. Dette gøres for, at evaluere på effekterne af restaureringen.

Projektets tidsplan, økonomi mv.

Tidsplan

Restaureringsprojektet sendes i høring maj 2010. Det praktiske arbejde påbegyndes ikke før endt høring og klagefrist. Der sigtes mod at anlægsarbejdet udføres efter høst 2010. Projektet gennemføres i positiv dialog med lodsejere og med inddragelse af eventuelle brugere.

Alle vandløbsprojekter behandles af Slagelse Kommunes Vandsynsråd som består af medlemmer fra Landbrugsorganisationerne, Danmarks Naturfredningsforening, de lokale lystfiskerforeninger, og det politiske system. Desuden høres Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Danmarks Sportsfiskerforbund, Fiskeridirektoratet, Miljøcenter Nykøbing Falster, Sydvestsjælland Museum.

Økonomi

Projektet finansieres af Slagelse Kommune. Der søges om økonomisk støtte til projektet under tilskudsordningen "beskyttelse og udvikling af den akvatiske fauna og flora" under det danske fiskeri udviklingsprogram der medfinansieres af EU's Fiskerifond (EFF) genoprettelse af indre vandveje.